

ВИДАТНІ ДІЯЧІ УКРАЇНСЬКОЇ КУЛЬТУРИ

Мякшин А. С.

Науковий керівник – ст. викладач Сергієва А. В.

Харківський національний університет радіоелектроніки

(61166, Харків, пр. Наук, 14, каф. українознавства, тел. (057)702-14-98)

Vadimir Sokalsky was an outstanding Ukrainian composer, music critic and enlightener, an excellent pianist and conductor, lawyer and fiery fighter for progressive ideas of domestic art.

Володимир Іванович Сокальський (1863–1919) – український композитор, піаніст і музичний критик. Володимир Сокальський автор кількох симфонічних творів (симфонія «Драматична фантазія», «Східний марш», «Зліт соколів слов'янських»), дитячої опери «Ріпка» (1900), «Елегії» (для віолончелі з симфонічним оркестром), музично-драматичної сцени на слова О. Толстого «Князь Рєпнін»; вокально-оркестрової п'єси на слова О. Кольцова «Пісня про ліс», багатьох фортепіанних (цикл мініатюр «Малоросійські ескізи», сюїта «На лугах» та ін.) та вокальних творів (солоспіви на слова О. Пушкіна, М. Лермонтова, Г. Гейне, О. Толстого та ін.; збірник пісень «Подснежник» та ін.).

Наш видатний земляк народився 24 квітня 1863 року в Швейцарії, де і почалися перші музичні уроки. Повернувшись до Харкова у 1871 році Володимир вчиться у третій харківській гімназії. У ці часи Сокальський постійно виступав на літературно-музичних ранках та прославився як обдарований піаніст. На формування інтелектуальних та художніх інтересів Володимира неабияк впливав молодший брат батька – П. П. Сокальський, відомий композитор, публіцист, дослідник фольклору. Юнак почав мріяти про діяльність професійного музиканта і серйозно взявся за свою музичну освіту. Першим кроком був вступ у музичні класи при Харківському відділенні Російського музичного товариства. Тут його вчителем по фортепіано був І. І. Слатін. Через рік зі вступом до університету на юридичний факультет був змушений залишити музичні класи. Харківський університет в ті роки – великий культурний центр, в якому у 1880 році була створена газета «Южный край», в якій В. Сокальський починає друкувати свої статті під псевдонімом Дон-Дієз. Він не припиняє своє захоплення музикою. Випробовує свої сили як диригент та музичний критик.

З українським національним музично-драматичним театром пов'язані перші композиторські кроки В. Сокальського. Один із своїх романсів на слова Т. Шевченка «Ой маю я оченята» він присвятив Марії Заньковецької.

Крім того, велике значення на формування творчого становлення В. Сокальського відіграло особисте знайомство з М. В. Лисенком у 1884 році.

Після закінчення у 1885 році університету, В. Сокальський вирушає до Петербургу з мрією потрапити на службу до когось з відомих композиторів для подальшого вивчення музики. Але через матеріальні труднощі не має змоги продовжити музичну освіту в Петербурзі. Після піврічного перебування в столиці він змушений піти на державну службу, погодившись на місце у віддаленому повіті Вітебської губернії. Відтоді цей талановитий чоловік, художник і артист за покликанням, змушений усе життя виконувати обов'язки чиновника судового відомства, які забирали багато часу та обмежували його творчі інтереси. Але і в цій глухомані невгомній В. І. Сокальський зміг знайти себе в композиції. Завдяки наполегливій праці він не тільки відзначився успіхами по службі, працюючи на високих посадах (товариш прокурора, прокурор, потім голова окружного суду), але й спромігся яскраво проявити своє музичне обдарування. На початку 90-х років з'являються перші друковані опуси В. Сокальського.

Кульмінаційний етап творчого життя В. Сокальського – 1896–1911 роки. Повернувшись до Харкова, композитор завойовує авторитет. Весь вільний від служби час він віддає улюбленому мистецтву. Постійно бував на музичних вечорах, які влаштовувались в домі його батька, Слатіних та в домі Алчевських – талановитих людей, що зробили великий внесок у справу розвитку української культури. Поряд з виступами таких артистів як Ф. Шаляпін та А. Собінов, там виконував свої твори і В. Сокальський. Велике громадське значення мала критична діяльність В. Сокальського як постійного співробітника газети «Южний край». Музична діяльність В. І. Сокальського тривала близько 40 років. Музично-критичні роботи В. Сокальського (Дон-Дієза) і сьогодні викликають значний інтерес, особливо для музикознавців. 1919 року він відправився на відпочинок до Севастополя, але, захворівши на сипний тиф, помер. Він є безумовно вагомою історичною постаттю того часу, а його ім'ям названа найбільша музична школа України – Дитяча музична школа №9.

Література

1. <http://www.dms9.kharkov.ua/>
2. <https://uk.wikipedia.org>
3. Юферова З. Б. В. І. Сокальський – митець і демократ. Харків, 1989, С. 24–27.